

Till
Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för räkenskapsåret 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivs i styrelse och nämnder samt genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Kalmar kommunbolag AB, Destination Kalmar AB, Kalmar Öland Airport AB, Kalmar Hamn AB, Kalmar Science Park AB, Kalmarhem AB, Kalmar Vatten AB och KIFAB i Kalmar AB.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns tillräcklig intern kontroll samt återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, kontroll och redovisning samt pröva om verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, kommunens revisionsreglemente samt aktiebolagslagens kapitel 10. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömningar:

- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Vi bedömer att det på ett övergripande plan föreligger en tillfredsställande intern kontroll, men där vissa kontrollaktiviteter bör förstärkas.
- Mål för god ekonomisk hushållning har fastställts av kommunfullmäktige och följts upp av kommunstyrelsen. Mot bakgrund av att de båda finansiella målen är uppfyllda, att nämnderna visar en god följsamhet mot budget samt att en övervägande del av verksamhetsmålen är uppfyllda eller uppvisar en positiv trend gör vi bedömningen att kommunen har en god ekonomisk hushållning.
- Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Ansvarsfrihet

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse, nämnder och den gemensamma nämnden för hjälpmedelsverksamheten ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att årsredovisningen för 2016 godkänns.

Vi återoppar följande för vår bedömning:

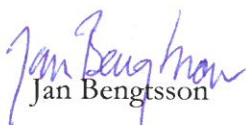
Gjorda granskningar under år 2016 redovisas i revisorernas Utvärderingsberättelse för år 2015 och årsrapport för år 2016. Samtliga rapporter har fortlöpande under året lämnats till berörda nämnder och styrelsen samt till kommunfullmäktige för kännedom.

Lekmannarevisorernas granskningsrapporter bifogas.

Lennart Ohlsson har inte deltagit i granskningen av barn- och ungdomsnämnden.

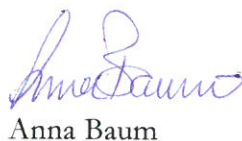
Kalmar den 6 april 2017

Eva Örtengren Björk

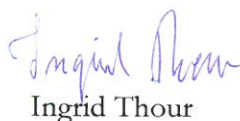

Jan Bengtsson

Doris Johansson

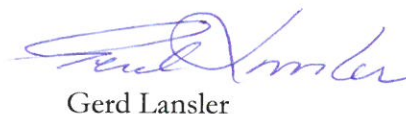

Lennart Ohlsson

Anna Baum

Göran Häggfors

Ingrid Thour

Tomas Frossing

Gerd Lansler

Kommunens revisorer
Adress Box 611, 391 26 Kalmar
Tel 0480-45 00 00 vx |

Kalmar kommun
WWW.KALMAR.SE

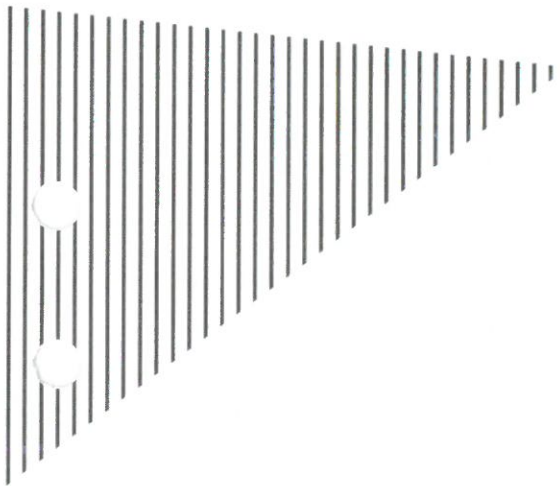
Building a better
working world

Kalmar kommun

Granskning av årsbokslut, årsredovisning
och intern kontroll 2016-12-31

Genomförd på uppdrag av revisorema

6 april 2017

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING	3
2	INLEDNING	3
2.1	Bakgrund.....	3
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Avgränsning och ansvar	4
2.4	Revisionskriterier.....	4
2.5	Genomförande och avgränsningar.....	5
3	RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER.....	6
3.1	Bokslutsprocessen	6
3.2	Efterföljsamhet av riktlinjer.....	6
3.3	Förändrade redovisningsprinciper.....	6
3.4	Årsredovisningen	6
3.5	Resultaträkningen.....	6
3.6	Balansräkningen	10
3.7	Bedömning.....	11
4	UPPFÖLJNING AV MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	11
4.1	Verksamhetsmål.....	12
4.2	Finansiella mål	12
4.3	Balanskravet.....	12
4.4	Bedömning.....	13
5	DEN INTERNA KONTROLLEN INOM REDOVISNINGSSOMRÅDET	14

1 Sammanfattning och bedömning

EY har på uppdrag av revisorerna i Kalmar kommun granskat Kalmar kommuns (kommunens) räkenskaper, årsbokslut och styrelsens årsredovisning per 2016-12-31. Granskningen har genomförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisions sed.

Efter genomförd granskning bedömer vi att;

- den finansiella redovisningen har i allt väsentligt tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning, god redovisningssed och kommunens centrala riktlinjer,
- räkenskaperna och kommunens årsredovisning ger en rättvisande bild av 2016 års resultat och ställning per 2016-12-31.
- mål för god ekonomisk hushållning har fastställts av kommunfullmäktige och följts upp av kommunstyrelsen,
- kommunen uppnår de finansiella målangivelserna som har satts upp för 2016
- det lagstadgade balanskravet har uppnåtts,
- det på ett övergripande plan föreligger en tillfredsställande intern kontroll, men där vissa kontrollaktiviteter bör förstärkas.

Sammanfattning gällande granskning av måluppfyllelse:

- Verksamhetsmålen följs upp i förvaltningsberättelsen. Mot bakgrund av att de båda finansiella målen är uppfyllda, att nämnderna visar en god följsamhet mot budget samt att merparten av verksamhetsmålen är uppfyllda eller uppvisar en positiv trend har kommunstyrelsen gjort bedömningen att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Vi delar denna bedömning.
- Finansiella mål följs upp i årsredovisningen. Båda de finansiella målen är uppfyllda.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Revisionen skall enligt kommunallagen årligen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

För att revisionen skall kunna uttala sig om räkenskaperna för 2016 varit rättvisande och om verksamheten sköts från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, genomförs denna granskning av årsbokslut, årsredovisning och intern kontroll för Kalmar kommun 2016. Under året har vi dessutom granskat delårsbokslutet per 2016-08-31. Denna granskning avrapporterades till revisorerna den 20 oktober 2016.

Granskning av årsbokslut, årsredovisning och intern kontroll 2016, Kalmar kommun

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (KRL).

Därtill skall en bedömning göras om resultatet är förenligt med av fullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- Har den finansiella redovisningen tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning och god redovisningssed?
- Föreligger rättvisande räkenskaper?
- Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppnåtts?
- Föreligger en tillfredsställande intern kontroll?

Rapporten innefattar väsentliga iakttagelser och sammanfattande bedömningar.

2.3 Avgränsning och ansvar

Granskningen omfattar kommunstyrelsen och samtliga nämnder.

Ansvaret för upprättande av årsredovisningen och för att kommunen har rättvisande räkenskaper ligger på kommunstyrelsen.

2.4 Revisionskriterier

Granskningen har skett i enlighet med kommunallagen och andra författningar om revision, Revisionsreglementet samt enligt god revisionsd i kommunal verksamhet.

SKYREVs (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) utkast till "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och Kommun" har tillämpats i allt väsentligt vid granskningen och beaktar vad SKYREV föreskriver med anledning av att ISA (International Standards on Auditing) kan vara vägledande och tillämpas i revisioner inom såväl privat som offentlig sektor.

Vid vår granskning av årsredovisningens förvaltningsberättelse granskar vi finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen. Övriga delar i förvaltningsberättelsen har vi läst och bedömt med fokus på om beskrivningarna är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Styrelsens ansvar för rättvisande räkenskaper och årsredovisningen regleras i följande lagar, mål och normer, vilka utgör den norm/de kriterier som granskningens resultat värderas mot:

- Lag om kommunal redovisning (KRL), kap 9.
- Kommunallagen, kap 6,8,9
- Kommunens fastställda mål för god ekonomisk hushållning

Granskning av årsbokslut, årsredovisning och intern kontroll 2016, Kalmar kommun

□ God redovisningssed

2.5 Genomförande och avgränsningar

Granskningen är utförd i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet. Detta innebär att revisionen planerats och genomförts på ett sådant sätt att den skall upptäcka om informationen i årsredovisningen innehåller väsentliga felaktigheter. Riskbedömningen är central i vår metod.

Granskningen har genomförts genom analytisk granskning av resultaträkningen och dess konton samt genomgång av balansposter och bokslutsbilagor. Vidare har granskning skett av ingående balanser mot föregående årsbokslut. Vi har även granskat tillämpade redovisningsprinciper i syfte att säkerställa att dessa tillämpats rättvisande och i konsekvens med tidigare år.

Siffermaterialet i årsredovisningen har kontrollerats mot kommunens huvudbok. Härtill har vår granskning tillgodosett att årsredovisningen innehåller den information som krävs enligt gällande lagtexter och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Vi har översiktligt, enligt kommunallagen 9 a §, granskat om resultatet i årsredovisningen är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer. Analys har gjorts beträffande fullmäktiges fastställda mål i årsbudget i förhållande till avrapportering av måluppfyllelse i årsredovisningen. Därutöver har formen på avrapporteringen och styrelsens egen analys avseende måluppfyllelse granskats. Syftet är att få en uppfattning om fullmäktige ges rimliga förutsättningar för att kunna bedöma måluppfyllelsen utifrån den avrapportering som lämnas.

Rapporten har kommunicerats med kommunens centrala ekonomiledning.

3 Rättvisande räkenskaper

3.1 Bokslutsprocessen

Vår samlade bedömning efter utförd granskning är att kommunen förfogar över kompetent personal för den ekonomiska rapporteringen. Kommunen bedöms här till ha en väl utvecklad och fungerande bokslutsprocess. Dokumentationen och kvaliteten i bokslutet bedöms över lag hålla hög nivå och granskningen har inte påvisat något annat än att deadlines och uppsatt tidplan har efterföljts.

3.2 Efterföljsamhet av riktlinjer

För de fall det förekommer avsteg från Lag om kommunal redovisning, KRL, och Rådet för kommunal redovisning, RKR:s rekommendationer, ska skäl för detta anges i årsredovisningen.

Vår granskning har inte påvisat några gjorda avsteg som inte har redogjorts för i årsredovisningen.

3.3 Förändrade redovisningsprinciper

Med syfte att säkerställa jämförbarheten mellan år är det av stor vikt att oförändrade redovisnings- och värderingsprinciper för bokslutens upprättande gäller mellan år. För de fall förändringar skett skall dessa, samt skälen här till, tydligt anges i årsredovisningen. Vidare skall, i enlighet med god redovisningssed, jämförelsetal för tidigare år räknas om i enlighet med den nya tillämpade principen.

Vår granskning har inte identifierat några förändrade redovisningsprinciper.

3.4 Årsredovisningen

Årsredovisningen bedöms vara upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i överensstämmelse med god redovisningssed.

3.5 Resultaträkningen

3.5.1 Översiktlig sammanställning av resultat

Årets redovisade resultat framgår av årsredovisningens resultaträkning och tillsammans med kommentarer för nämnderna framgår de bakomliggande faktorerna till det redovisade resultatet. I avsnittet för den finansiella analysen redogör kommunen för årets resultat och för ett antal nyckeltal, såsom exempelvis nettokostnadsandel, soliditet och likviditet.

	2016	2015	Förändring
Verksamhetens intäkter			
Taxor och avgifter	118,5	105,9	12,6
Hyror och arrenden	176,6	169,1	7,5
Bidrag	496,9	345,0	151,9
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	140,5	138,4	2,1
Övriga intäkter	<u>196,4</u>	<u>174,0</u>	<u>22,4</u>
Summa verksamhetens intäkter	1 128,9	932,4	196,5
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	-2 687,9	-2 542,4	145,5
Köp av huvudverksamhet	-725,5	-690,1	35,4
Lokal- och markhyror	-217,1	-198,3	18,8
Lämnade bidrag	-175,6	-155,4	20,2
Övriga kostnader	<u>-534,5</u>	<u>-468,1</u>	<u>66,4</u>
Summa verksamhetens kostnader	-4 340,6	-4 054,3	286,3
Avskrivningar	-184,3	-164,5	19,8
Skatteintäkter	2 878,8	2 740,0	138,8
Generella statsbidrag och utjämning	669,9	597,3	72,6
Finansiella intäkter	20,9	24,6	-3,7
Finansiella kostnader	-6,9	-13,0	6,1
Årets resultat	166,7	62,5	104,2

Bland intäkterna märks den största ökningen bland bidrag och hänförs till ökade bidrag för flyktingmottagande samt övriga statsbidrag. Övriga intäkter innehåller försäljning av exploateringsfastigheter och tomträtter, vilket är den huvudsakliga förklaringen till ökningen jämfört med 2015.

Verksamhetens nettokostnader ökar jämfört med föregående år med 3,0 %. Av de totala kostnaderna står personalkostnader för ca 63 %, och dessa kostnader ökar med 5,7 %. Ökningen består dels av en generell löneökning på ca 3 % och dels en ökning av antalet årsarbetare (ca 2 %). En analys av övriga kostnadsposter visar att en övervägande del av ökningen hänförs till ökade kostnader förknippade med ett ökat flyktingmottagande, för vilka kommunen har erhållit ersättning från Migrationsverket, samt kostnader till följd av insatser förknippade med riktade statsbidrag. Som exempel kan nämnas lärarlyftet och övriga statsbidrag från Skolverket.

Den huvudsakliga förklaringen till ökning av lämnade bidrag är kommunfullmäktiges beslut om ett extra bidrag till föreningar som fattades i juni 2016. Bidraget uppgick till 16,3 mkr.

Skatteintäkter har redovisats i enlighet med gällande rekommendationer och baseras på nationella uppgifter från SKL. Den slutliga avräkningen för 2015 är positiv, 42 kronor per invånare, medan den preliminära avräkningen för 2016 blev negativ, -206 kronor per invånare.

Med en högre procentuell ökning av skatteintäkter och av övriga intäkter än den generella kostnadsutvecklingen visar 2016 sammantaget på ett förbättrat resultat jämfört med 2015 på 104,2 mnkr.

Den kraftiga resultatförbättringen har flera orsaker. Kommunen erhöll en byggbonus från regeringen på 24 mkr. Dessa har i enlighet med RKR:s rekommendation och SKL's tolkning redovisats som intäkt 2016. Andra intäkter som påverkar resultatet positivt är förstärkt stöd för flyktningmottagande på 25 mkr samt en redovisad vinst vid avyttring av tomträtter och exploateringsfastigheter med 32,5 mnkr.

Nämndernas resultat visar ett förbättrat resultat i jämförelse med budget och föregående år på 38,4 mnkr, varav kommunstyrelsens förbättring hänförligt till exploateringsverksamheten utgör 31,1 mnkr. Övriga nämnder visar en positiv utveckling.

Sammanfattningsvis kan resultatförbättringen förklaras av högre statsbidrag i kombination med att kostnaderna inte har ökat i samma takt. Nämnderna ger ett flertal förklaringar såsom ej tillsatta vakanser, organisationsförändringar och effektiviseringar.

3.5.2 Utförd granskning av resultaträkningen

Förutom en genomförd analytisk granskning av intäkts- och kostnadsslagen i resultaträkningen har vi utfört en avstämning av kommunens finansiering visavi staten. Vår genomförda granskning har inte påvisat några avvikelsernoteringar i förhållande till hur kommunens samlade budgetavvikelse har redovisats och presenterats i årsredovisningen.

Samtliga nämnder redovisar en positiv avvikelse jämfört med budget. Den totala avvikelser för nämnderna uppgår till 81,6 mnkr.

Driftredovisning, avvikelse mot budget	2016	2015
Kommunstyrelsen	49,3	11,1
Kommunens revisorer	0,2	0,5
Samhällsbyggnadsnämnden	6,8	3,2
Servicenämnden	5,4	11,7
Kultur- och fritidsnämnden	1,0	0,4
Barn- och ungdomsnämnden	12,6	7,7
Socialnämnden	0,1	2,2
Omsorgsnämnden	6,1	6,8
Södermøre kommundelsnämnd	0,1	-0,3
	81,6	43,3

Kommunstyrelsen (+49,3 mnkr)

Kommunstyrelsens överskott jämfört med budget är huvudsakligen hänförligt till högre intäkter än beräknat, varav intäkter från exploateringsverksamheten utgör 22 mnkr. Övriga intäkter som avviker mot budget är bidrag från Migrationsverket och Kunskapsnavet, sammanlagt 16 mnkr.

Barn- och ungdomsnämnden (+12,6 mnkr)

Överskottet hos barn- och ungdomsnämnden fördelar sig mellan verksamheterna enligt följande:

Grundskola inklusive förskoleklass	+7,9 mnkr
Förskola	- 1,2 mnkr
Fritidshem	+2,2 mnkr
Särskola	- 2,1 mnkr
Ledning och administration	+5,8 mnkr

Under året har nämndens budget förstärkts till följd av fler barn och elever. Av de större positiva avvikelserna gentemot budget märks lägre interkommunala ersättningar än budgeterat (8,8 mnkr) och lägre personalkostnader till följd av att verksamheten inte hunnit anpassas till de högre statsbidragen i motsvarande omfattning (7,3 mnkr). Bland de negativa avvikelserna märks ökning av kostnader för förbrukningsmaterial som blivit högre än budgeterat till följd av ny- och ombyggnader (-8,2 mnkr).

Socialnämnden (+0,1 mnkr)

Socialnämnden har till följd av överskott i verksamheten för ensamkommande flyktingbarn en budget i balans vid årsskiftet. Överskottet balanserar upp att nämnden inte klarat årets sparbetning, övergång till entreprenad drift av kommunens egen personliga assistans. Bland övriga verksamheter märks underskott i individ och familjeomsorg där underskott redovisas inom de tre områdena barn- och ungdomsvård, missbruk och beroendevård samt ekonomiskt bistånd.

Övriga noteringar – resultaträkningen

Vi har i årets granskning noterat en osäkerhet i sättet att redovisa förbrukningsinventarier. De poster vi har noterat indikerar på ett behov av information och uppföljning från kommunledningskontorets ekonomienhet så redovisningen av inköpta inventarier framgent konteras på ett korrekt sätt.

Vi noterar även att det hos några nämnder inte har redovisats kostnader i samband med avslut av personal på ett korrekt sätt. Posterna uppgår inte till väsentliga belopp, men indikerar på behov av förbättrade rutiner.

Till följd av kommunens sätt att hantera internfakturering vid investeringsprojekt uppstår i resultaträkningen en differens mellan interna intäkter och kostnader. Denna differens ska vara hänförlig till investeringsprojekt, så kallat aktiverat arbete för egen räkning. Vi har noterat en avstämningsproblematik i dessa transaktioner och för att utesluta väsentliga fel i redovisat resultat bör ekonomikontoret förbättra sina avstämningsrutiner i samband med bokslut.

3.6 Balansräkningen

Den genomförda granskningen av balansräkningen har tagit sin utgångspunkt i att söka svar på stora och/eller oväntade avvikelser jämfört med tidigare perioder.

Kommunens balansräkning har härefter substansgranskats utifrån gjorda balanskontoutredningar. Vi har kontrollerat att samtliga balanskonton är avstämda och verifierade med underlag som styrker existens och värdering.

Vår genomförda granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelsernoteringar i förhållande till hur kommunens redovisat substansen av tillgångar och skulder i årsredovisningen.

Materiella anläggningstillgångar

Enligt RKR:s rekommendation 11.4 Materiella anläggningstillgångar är tillämpning av komponentavskrivning ett uttalat krav. Enligt rekommendationen tillåts kommuner ha en viss tid för övergången, men upplysningar ska lämnas i årsredovisningen hur långt kommunen kommit i processen. I årsredovisningen lämnas uppgifter om kommunens arbete med övergången till komponentavskrivning. Denna beräknas vara klar under 2017. Några väsentliga effekter som påverkar kommunens ställning och resultat bedöms inte uppkomma.

Tidigare revisorer har noterat att varje fastighet kan finnas registrerad på flera anläggningsnummer och att varje fastighet bör motsvaras av ett anläggningsnummer. Problematiken kvarstår i anläggningsregistret. I samband med övergången till komponentavskrivning görs en kartläggning av hela anläggningsregistret och erforderliga ändringar görs då.

Vi har översiktligt granskat projektredovisning gällande investeringar och konstaterar att inga större negativa avvikelser förekommer. Flera projekt visar en positiv avvikelse till följd av förskjutningar i genomförandet.

Finansiella anläggningstillgångar

Kalmar kommun innehar andelar i och fordringar på Kommuninvest AB. Det bokförda värdet av andelarna uppgår till 58,2 mnkr, varav 23,2 mnkr har erlagts under 2015 som en särskild medlemsinsats. Därtill kommer långfristiga fordringar på 11,5 mnkr.

Då kommunledningen bedömer att det i bokslutet inte föreligger någon risk för nedskrivningsbehov har heller inte någon dokumenterad prövning av andelarnas bokförda värde skett. Vi rekommenderar kommunen att framledes dokumentera en värdering av insatser och fordringar på Kommuninvest AB.

Övriga fordringar

I posten övriga fordringar redovisas fordringar på Migrationsverket. Nämnderna har värderat dessa poster enligt försiktighetsprincipen, vilket vi bedömer vara en korrekt hantering. Vi noterar dock att det inte finns några nedtecknade eller enhetliga rutiner för värdering av dessa fordringar. Vi rekommenderar ekonomikontoret att vara vägledande i detta arbete för att tillse att samtliga enheter tillämpar samma principer.

3.7 Bedömning

- Kommunen bedöms som helhet ha en väl utvecklad och fungerande bokslutsprocess.
- Vår utförda granskning har inte identifierat några förändrade redovisningsprinciper av väsentlig karaktär.
- Granskningen har inte påvisat några avvikelser från centrala instruktioner eller normgivning/riktlinjer som har föranlett väsentliga fel i bokslutet.
- Efter utförd granskning bedömer vi att kommunens resultat- och balansräkning ger en rättvisande bild av resultatet för 2016 och ställning per 2016-12-31.

4 Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Enligt kommunlagen fastställs att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och att kommunen för verksamheten ska ange mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska finansiella mål anges. Fullmäktige skall fastställa dessa mål och uppföljning skall göras i delårsbokslut och i årsredovisning. Revisorererna skall granska och bedöma måluppfyllelsen. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål samt verksamhetsmål.

Av årsredovisningen framgår vad som är en förutsättning för god ekonomisk hushållning. Det framgår även att begreppet har två perspektiv, ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Underförstått innebär en god måluppfyllelse att kommunen har en god ekonomisk hushållning.

I årsredovisningen framgår kommunstyrelsens samlade bedömning av att kommunen bedöms ha en god ekonomisk hushållning. Denna bedömning görs mot bakgrund av att de finansiella målen är uppfyllda, att en hög andel av verksamhetsmålen är uppfyllda samt att nämnderna uppvisar en god följsamhet mot budget. Ytterligare en faktor i bedömningen är de mätningar som görs i Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK), vilka visar en positiv trend och att "Jämföraren" indikerar en god verkningsgrad.

Jämföraren är ett verktyg hämtat från Kolada, en kommun- och landstingsdatabas med nyckeltal om resurser, volymer och kvaliteter i kommuners och landstings verksamhet. Utifrån dessa nyckeltal redovisas i årsredovisningen en så kallad verkningsgrad, vilket innebär en bedömning av hur Kalmar kommun står sig i förhållande till andra kommuner när kvaliteten ställs i relation till insatta resurser/kostnadsnivå.

Vi noterar en hög eller förväntad verkningsgrad inom grundskola, gymnasieskola, individ och familjeomsorg och kultur och fritid. Äldreomsorgen visar en lägre verkningsgrad då Kalmar kommun i förhållande till andra kommuner tillför mer resurser än snittet, emedan kvalitet och resultat visar lägre värden.

4.1 Verksamhetsmål

De mål och uppdrag som kommunfullmäktige fastställt för Kalmar kommun framgår av "Verksamhetsplan och budget 2016". Målen redovisas under respektive fokusområde. Ytterligare uppdrag ges i budgeten för respektive fokusområde.

Under 2016 noterar vi att kommunen har ändrat definition av målbedömningarna. Det nya sättet att bedöma måluppfyllelse är en bedömning av nuläge kombinerat med hur trenden ser ut för målet. Sättet att bedöma målen blir mer relevant då flera av målen är formulerade över en längre tidsperiod än ett år.

Fokusområden:

- Ordning och reda i ekonomin
- Ett grönare Kalmar
- Ett växande attraktivt Kalmar
- Hög kvalitet i välfärden
- Verksamhet och medarbetare

Den redovisning av måluppfyllelsen som görs i årsredovisningen innehåller en uppföljning av samtliga mål och uppdrag som har formulerats i budgeten. För varje fokusområde lämnas inledningsvis en övergripande kommentar. Redovisningen har skett på ett samlat och överskådligt sätt. Av 17 formulerade verksamhetsmål bedöms 15 mål uppnådda eller på rätt väg och med en positiv utveckling. De två mål som inte uppnås avser målet att cykeltrafiken ska årligen ska öka och att sjukfrånvaron ska minska.

Utöver de mål som fullmäktige har angivit i budget finns även särskilda uppdrag. I årsredovisningen lämnas en redogörelse för samtliga uppdrag. Ett flertal av dessa uppdrag är genomförda, emedan vissa är pågående och sträcker sig över årsskiftet. Vi noterar att ett flertal av uppdragen synes falla inom ramen för den ordinarie och löpande verksamheten. Som exempel kan nämnas uppdrag som består i att "arbeta för" samt uppdrag som inte har en tydlig tidsbegränsning.

4.2 Finansiella mål

Kommunstyrelsen utvärderar i årsredovisningen måluppfyllelsen av de finansiella mål som kommunfullmäktige har fastställt som en del av fokusområdet Ordning och reda i ekonomin.

- *Nettokostnadsandel* – skall över en rullande femårsperiod uppgå till högst 99 % av skatteintäkterna. För perioden 2012 - 2016 uppgick nettokostnadsandelen till 97,5 %. Det finansiella målet avseende nettokostnadsandel är således uppfyllt.
- *Investeringar* – investeringarna skall under en rullande femårsperiod vara självfinansierade till minst 50 %. För perioden 2012-2016 uppgick självfinansieringsgraden till 90,5 %. Det finansiella målet avseende investeringar är således uppfyllt.

4.3 Balanskravet

Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, balanskravet, är lagstadgat enligt Kommunalagen 8 kap. 4 §. Avstämning av balanskravet skall göras i årsredovisningen.

Granskning av årsbokslut, årsredovisning och intern kontroll 2016, Kalmar kommun

Styrelsen gör i sin årsredovisning denna avstämning. Årets balanskravsresultat uppgår till 35,5 mnkr efter justering för realisationsvinster, och reservering till resultatutjämningsreserv. Det finns således inga underskott att inarbeta.

4.4 Bedömning

- Verksamhetsmålen följs upp i förvaltningsberättelsen. Mot bakgrund av att de båda finansiella målen är uppfyllda, att nämnderna visar en god följsamhet mot budget samt att en övervägande del av verksamhetsmålen är uppfyllda eller uppvisar en positiv trend har kommunstyrelsen gjort bedömningen att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Vi delar denna bedömning.
- Finansiella mål följs upp i årsredovisningen. Båda de finansiella målen är uppfyllda.
- Det lagstadgade balanskravet är uppfyllt för året.

5 Den interna kontrollen inom redovisningsområdet

I Kommunallagen 9 kap 9 § stadgas att revisorerna skall pröva om den interna kontrollen som görs inom kommunens verksamhet är tillräcklig. Årligen genomför kommunen revisorer en övergripande granskning av den interna kontrollen. Den ekonomiska uppföljningen i form av månadsrapporter, delårsbokslut och årsbokslut är viktiga underlag för beslutsfattande. För att bokföringen ska kunna utgöra informations- och beslutsunderlag med en hög grad av tillförlitlighet krävs att bokföringen stäms av och analyseras kontinuerligt. Korrekta bokslut förutsätter dessutom att försystem, attester, delegationsordningar och övriga grundläggande kontrollfunktioner inom redovisningsområdet är effektiva och fungerar i enlighet med kommunstyrelsens intentioner. Utöver revisorernas löpande granskning av nämnder har EY under året på uppdrag av revisorerna gjort fördjupade granskning av grundläggande kontrollfunktioner inom redovisningsområdet.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna Kalmar kommun har EY granskat redovisning av intäkter, dess fullständighet och därtill hörande kontroller och uppföljning. Den övergripande bedömningen är att kommunen har en organisation som bedöms vara ändamålsenlig och ger förutsättningar för en god intern kontroll. Det övergripande ansvaret för att upprätta och uppdatera rutiner och riktlinjer åvilar kommunens redovisningschef. I kommunens verksamhetshandbok finns beskrivningar för processer och därtill detaljerade anvisningar för hur arbetet ska utföras. Ansvaret för att redovisa intäkter i enlighet med gällande riktlinjer åvilar respektive förvaltning. För ett fåtal av intäktsprocesserna saknas rutinbeskrivningar. Ansvar för kontroller i samband med intäktsredovisningen åvilar förvaltningarna. Däremot ansvarar kommunledningskontoret för avstämning av centrala huvudbokskonton såsom kundfordringar och bank. Utöver dessa noteringar framkom några förbättringsområden, vilka framgår av vår rapport som lämnades till kommunstyrelsen den 16 februari 2017.

Under 2016 genomfördes även en granskning av projektredovisning inom Kalmar kommun. Den övergripande bedömningen är att de externfinansierade projekten hanteras på ett ur internkontroll synpunkt i allt väsentligt tillfredsställande sätt. Den uppstyrning och kontroll som vi upplever har skett centralt under senare tid, avseende periodiseringar i bokslut och slutredovisning av projekt, gör att vi bedömer risken för ett missbruk i hanterandet av projekt som relativt låg.

Nämnas bör också att EY under 2015 gjorde en fördjupad granskning av den interna kontrollen där den övergripande bedömningen var att kommunen hade en organisation som bedömdes, men några förbättringsområden, vara ändamålsenlig och ge förutsättningar för en god intern kontroll. Vi har inte noterat något under året som föranleder någon förändrad bedömning.

Under 2015, med rapportering till kommunstyrelsen i februari 2016, genomförde EY även en fördjupad granskning av generella IT-kontroller. Ett flertal förbättringsområden noterades såsom dokumentation av säkerhetsanalys, formalisering av processen vid förändringar i behörigheter, riskanalyser, användning av testmiljö samt förstärkning av inloggningspolicy. Vi vill återigen trycka på vikten att, med hög intensitet, arbeta vidare med dessa områden.

Kalmar den 6 april 2017

Kristina Lindstedt
Auktoriserad/certifierad revisor

Åke Andersson
Auktoriserad/certifierad revisor

